

Проблема розміщення потенційно небезпечних об'єктів (на прикладі хімічно-небезпечних об'єктів Київської області)

Потенційно небезпечні техногенні об'єкти як і більшість промислових об'єктів розташовано вкрай нераціонально. Як приклад розглянемо хімічно-небезпечні об'єкти Київської області.

Потенційно небезпечний об'єкт (ПНО) – це такий об'єкт, на якому можуть використовуватися або виготовлятися, перероблятися, зберігатися чи транспортуватися пожежо- та вибухонебезпечні речовини хімічного та біологічного походження, що за певних обставин може створити реальну загрозу виникнення аварій [1].

На територіальне розміщення підприємств впливає галузева структура економічних регіонів. Відповідно в Київській області переважають потенційно небезпечні об'єкти легкої, харчової, машинобудівельної, хімічної промисловості. Існує пряма залежність між виникненням надзвичайних ситуацій та концентрацією небезпечних виробництв в області, у зв'язку з застосуванням на них агрегатів та установок із закінченим терміном експлуатації, використання у виробництві потенційно небезпечних речовин та недотриманням правил техногенної безпеки. В Україні всього 3,6 % потенційно небезпечних об'єктів обладнані системами раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщенням людей у разі їх виявлення.

Хімічна безпека в Київській області пов'язана із наявністю об'єктів, що використовують небезпечні хімічні речовини, із забрудненням довкілля та утворенням відходів. Особливу небезпеку для населення і навколишнього середовища становлять аміакопроводи, хімічне виробництво, відстійники, сховища небезпечних речовин тощо. У середньому із 100 % хімічної сировини,

яку переробляють, на готову продукцію перетворюється лише близько 30-40 %, решта утворюють відходи. Найпоширенішими небезпечними хімічними речовинами на підприємствах хімічної промисловості є аміак, хлор, двоокис азоту, акрилонітрил, сірковий ангідрид, концентрована азотна та сірчана кислоти, метанол, бензол, карбамідо-аміачні суміші, їдкий натрій, формалін тощо. За даними паспортів ризику виникнення надзвичайних ситуацій в Київській області скоротилася кількість хімічно-небезпечних підприємств, проте це не вплинуло на їх розміщення (рис. 1). Основна кількість підприємств розташовані в Київському мегаполісі, що негативно впливає на його екологічну ситуацію [2, 4, 5, 6]. Оскільки у їх виробничих процесах задіяні хімічно небезпечні речовини, призводить до забруднення атмосферного повітря, поверхневих вод і ґрунтів важкими металами, фенолами, органічними речовинами, пилом. Хоча надзвичайних ситуацій з викидами шкідливих речовин на підприємствах офіційно не було зареєстровано, екологічні показники ГДК навколо них все ж збільшені.

Проаналізувавши розташування хімічно-небезпечних об'єктів чітко проявляється їх невідповідність деяким принципам розміщення продуктивних сил, якими керуються при вирішенні питань просторового розподілу підприємств і галузей, а саме:

- охорона навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів і впровадження ресурсозберігаючих технологій;
- забезпечення здорових гігієнічних умов життя і праці населення;
- обмеження надмірної концентрації промисловості в містах;
- вирівнювання рівнів економічного розвитку районів та областей;
- зміцнення обороноздатності країни;
- урахування інтересів економічної інтеграції в європейський і світовий простір [3].

Все це являється вагомою причиною перегляду розміщення підприємств, для їх раціонального розташування.

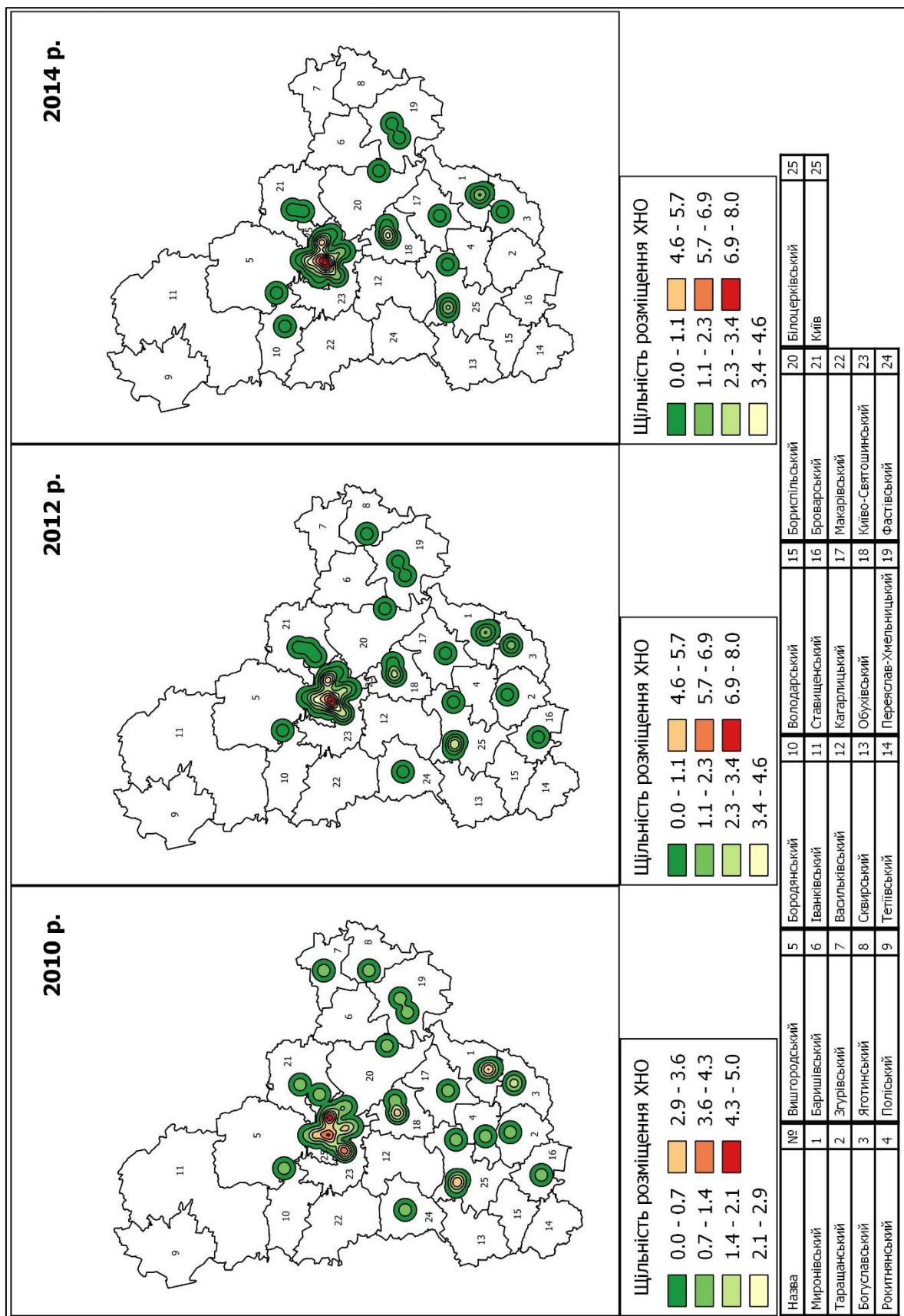

Рисунок 1. Щільність розміщення хімічно небезпечних об'єктів у 2010, 2012, 2014 роках

Список літератури

1. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 № 2245-III.
2. Регіональний аналіз потенційних небезпек і ризиків у життєдіяльності людини в Україні Л.Г. Руденко, А.І. Бочковська, С.О. Западнюк, К.А. Поливач // Укр. геогр. журн. – 2015. - №2. – С. 50 – 58.
3. Розміщення продуктивних сил України (1998) <http://library.if.ua/book/69/5071.html>
4. Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Київська область, 2010 р.
5. Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Київська область, 2012 р.
6. Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Київська область, 2014 р.